

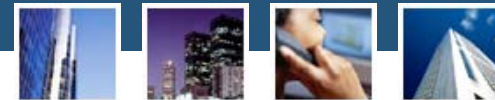
Return To Work | Management

Physician's Role | *Wiwat Ekburanawat, MD, MS*





Return To Work (RTW)



❖ **Return To Work (RTW) หรือการดูแลผู้ป่วยก่อนกลับเข้าทำงาน** เป็นกระบวนการหนึ่งในการดูแลรักษาผู้ป่วยแบบองค์รวม (holistic approach) สาเหตุที่ต้องดูแลผู้ป่วยก่อนกลับเข้าทำงานนั้น เพราะผู้ป่วยบางรายอาจมีการสูญเสียความสามารถในการทำงานเนื่องจากการเจ็บป่วยอย่างมาก จนมีปัญหาในการกลับเข้าทำงานเดิมได้



เป้าหมายในการฟื้นฟูผู้ป่วย



ผู้ป่วยที่มีการสูญเสียความสามารถ (Disability)

ฟื้นฟู

กลับไปทำงานเดิมได้

กลับไปทำงานใหม่ได้ (นายจ้างเดิม)

กลับไปทำงานใหม่ได้ (เปลี่ยนอาชีพ)

ช่วยเหลือตนเองได้



สถานการณ์ของประเทศไทย



- ❖ ข้อมูลจากกองทุนเงินทดแทน ปี พ.ศ. 2551 แรงงานในความคุ้มครองของกองทุนเงินทดแทน 9.3 ล้านคน
- ❖ มีผู้ที่ประสบอันตรายจากการทำงานจนเสียชีวิต 3,096 คน ในจำนวนนี้มีผู้ได้เข้ารับการฟื้นฟูเพียง 346 คน (คิดเป็น 11 %) ซึ่งเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก
- ❖ การศึกษาของ พิพัฒน์ พูลทรัพย์ (พ.ศ. 2552) พบว่า ในกลุ่มที่กลับมารับเงินทดแทนได้ จะสามารถกลับไปทำงานได้ถึง 95.3 % โดยส่วนมากยังสามารถทำงานอยู่ในตำแหน่งหน้าที่เดิม
- ❖ ส่วนคนที่ไม่ได้กลับมารับเงินทดแทนยังไม่มีข้อมูล
- ❖ คนที่ใช้สิทธิการรักษาราชการและประกันสุขภาพถ้วนหน้า ยังไม่มีข้อมูล



ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการ RTW



ผู้ป่วย (ลูกจ้าง)
ญาติของผู้ป่วย
ทนายความของผู้ป่วย
สหภาพแรงงาน

แพทย์เจ้าของไข้
พยาบาลเจ้าของไข้

นายจ้าง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์
เจ้าหน้าที่ความปลอดภัย
แพทย์ประจำสถานประกอบการ
พยาบาลประจำสถานประกอบการ

กองทุนเงินทดแทน
ศาลแรงงาน
บริษัทประกันสุขภาพ



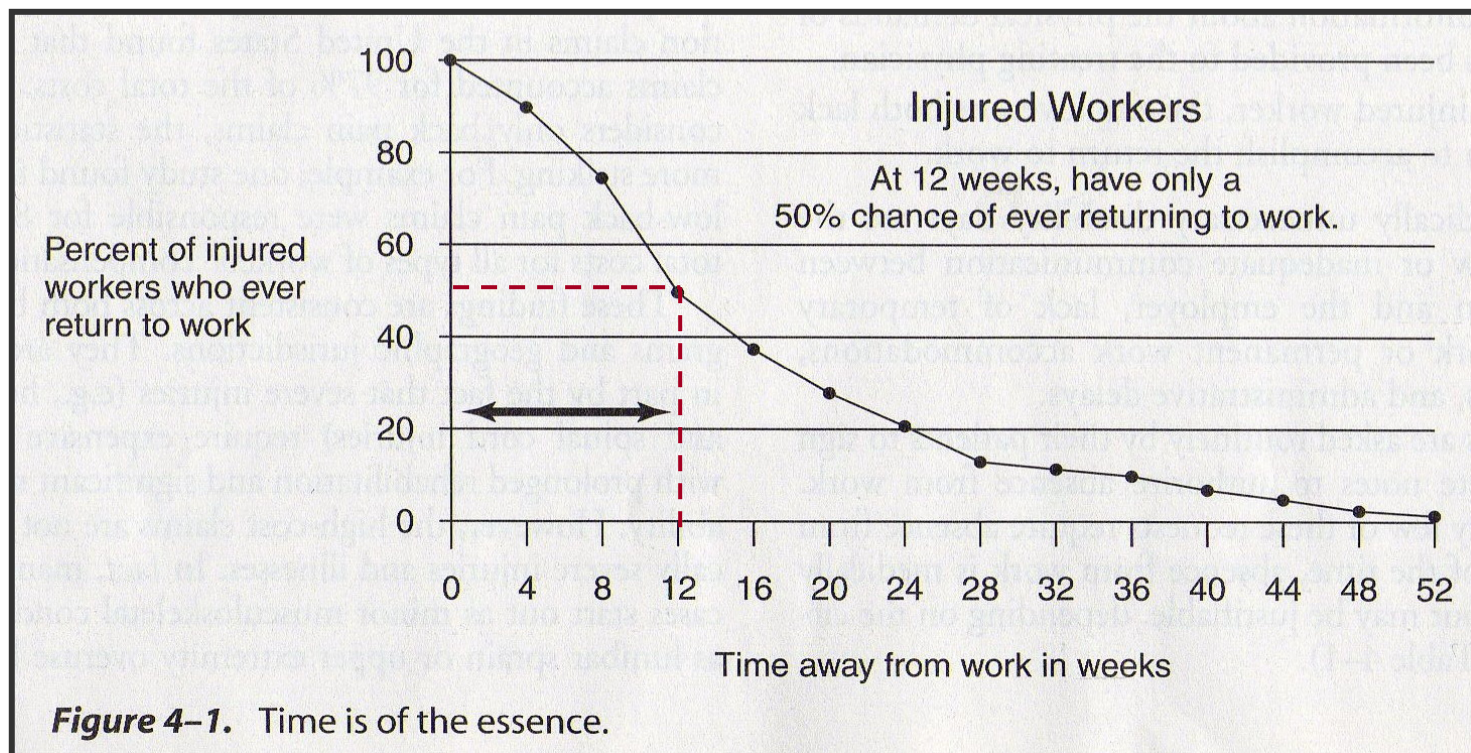
การทำงานมีผลดีต่อสุขภาพในระยะยาว



- ❖ คนว่างงานมีอัตราตายสูงกว่าคนมีงานทำ อัตราการตายด้วยโรคหัวใจ และการฆ่าตัวตายก็สูงกว่า คนที่ถูกบริษัทให้ออกจากงาน มีอัตราการเจ็บป่วย การเข้าโรงพยาบาล และการมาพบแพทย์มากกว่าคนมีงานทำ (Jin, 2003)
- ❖ การศึกษาแบบติดตามไปข้างหน้าจากประเทศสวีเดน พบว่าการว่างงาน เป็นปัจจัยเสี่ยงหนึ่งต่อการเสียชีวิตของประชากร (Nylen, 2001)
- ❖ การศึกษาจากประเทศเดนมาร์ค พบว่าคนที่เกษียณก่อนกำหนด (early retired) จะตายเร็วกว่าคนที่ทำงานจนครบอายุแล้วเกษียณ (Quaade, 2002)
- ❖ การว่างงานเป็นปัจจัยเสี่ยงทำให้คนฆ่าตัวตายมากขึ้น (Preti, 1999) (Voss, 2004)
- ❖ การว่างงานทำให้คนสูบบุหรี่มากขึ้น (Falba, 2005)
- ❖ แม่ที่ว่างงานขณะที่กำลังตั้งครรภ์ ลูกออกมาจะน้ำหนักตัวน้อยกว่าเด็กปกติ (Raatikainen, 2006)



การกลับเข้าทำงานมีประโยชน์อย่างไร



Ladou J. ed. *Current occupational and environmental medicine 4th ed.* 2007;22.



ไม่เร็วไป ไม่ช้าไป



- ❖ แพทย์ควรแนะนำให้ผู้ป่วยกลับเข้าทำงานในช่วงเวลาที่เหมาะสม คือ ไม่เร็วเกินไป และ ไม่ช้าเกินไป
- ❖ ไม่เร็วเกินไป คือไม่เร็วจนอาการป่วยยังไม่ทันหายดี เนื่องจากหากให้กลับไปทำเร็วเกินไป จะทำให้เกิดบาดเจ็บซ้ำได้ง่าย
- ❖ ไม่ช้าเกินไป คือไม่ช้าจนทำให้ผู้ป่วยกล้ามเนื้อฝ่อลีบ หรือสูญเสียทักษะความชำนาญที่มี หรือที่แย่ที่สุดคือเสียงานนั้นไป



Disability – 1980 Concept



International Classification of **Impairments, Disabilities** and **Handicaps** (ICIDH)

Impairment

- เป็นมุมมองคนอย่างเดี่ยว

Disability

- เป็นมุมมองที่คนเทียบกับงาน

Handicap

- เป็นมุมมองที่คนเทียบกับสังคม



Disability – 2001 Concept



International Classification of **Functioning, Disability** and **Health**. (ICF)

Function

- สิ่งที่ทำได้ (body function \neq body structure)

Disability

- ถูกขยายความให้กว้างขึ้น
- เป็นมุมมองที่คนเทียบกับ สังคม งาน สิ่งแวดล้อม
- จึงรวมความหมายของคำว่า handicap เดิมไปด้วย



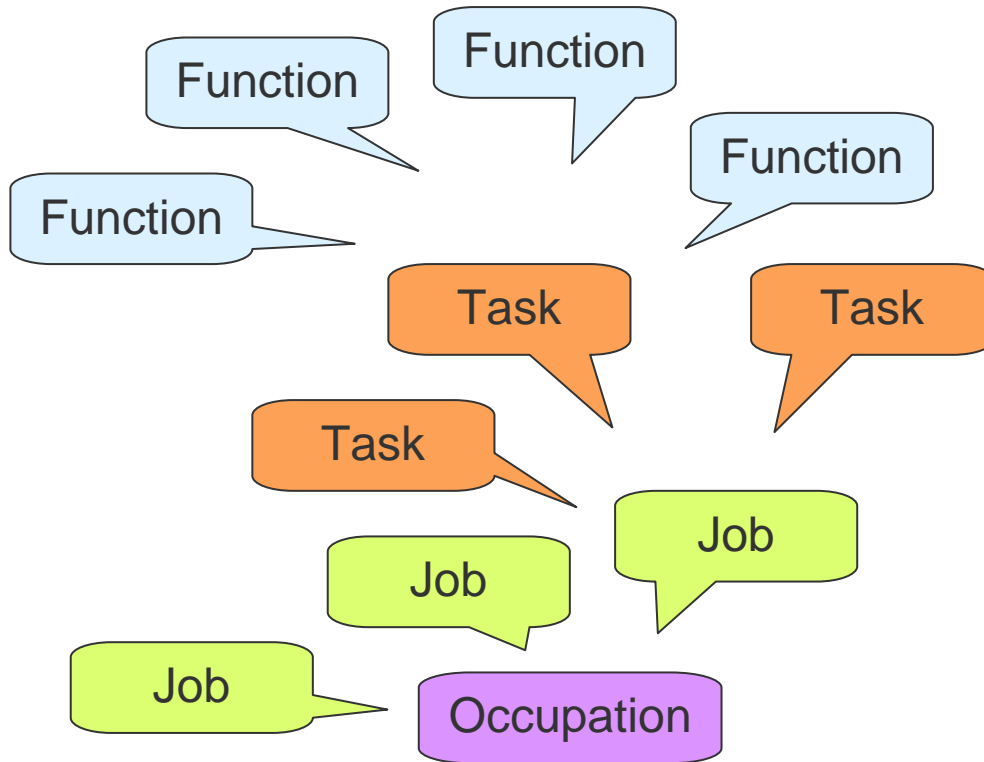
20 Human Basic Functions



- ❖ Lifting (ยก)
- ❖ Climbing (ปีน)
- ❖ Balancing (ทรงตัว)
- ❖ Stooping (ก้ม)
- ❖ Kneeling (ย่อเข่า)
- ❖ Crouching (หมอบ)
- ❖ Crawling (คลาน)
- ❖ Reaching (เอื้อม)
- ❖ Pushing / Pulling (ผลัก / ดึง)
- ❖ Standing (ยืน)
- ❖ Carrying (ถือ)
- ❖ Talking (พูดคุย)
- ❖ Hearing (ฟัง)
- ❖ Tasting / Smelling (รับรส / ดมกลิ่น)
- ❖ Near / Far Acuity (มองใกล้ - ไกล)
- ❖ Sitting (นั่ง)
- ❖ Walking (เดิน)
- ❖ Handling (จับ)
- ❖ Fingering (ใช้นิ้ว)
- ❖ Feeling (รู้สึก)

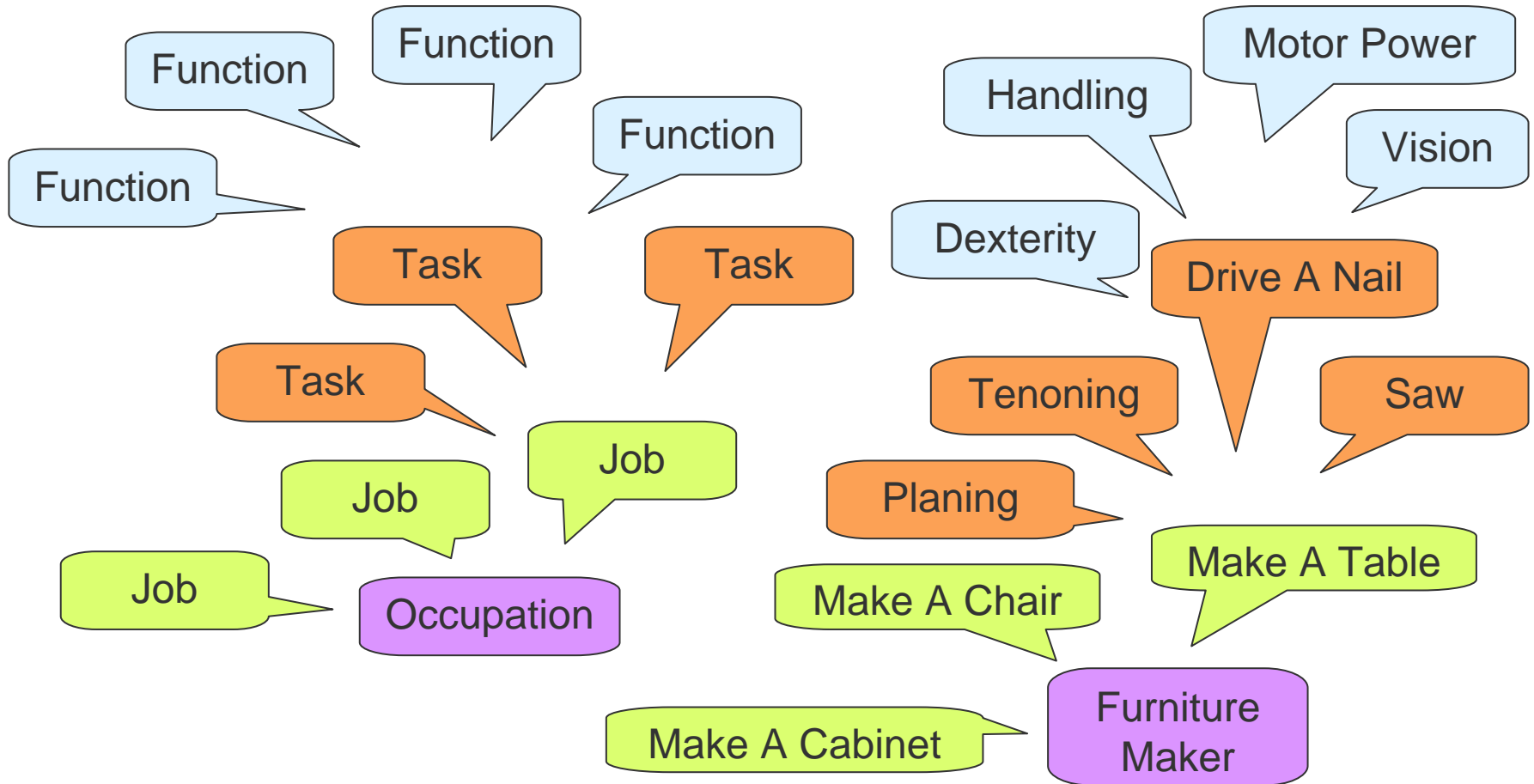


Function > Task > Job



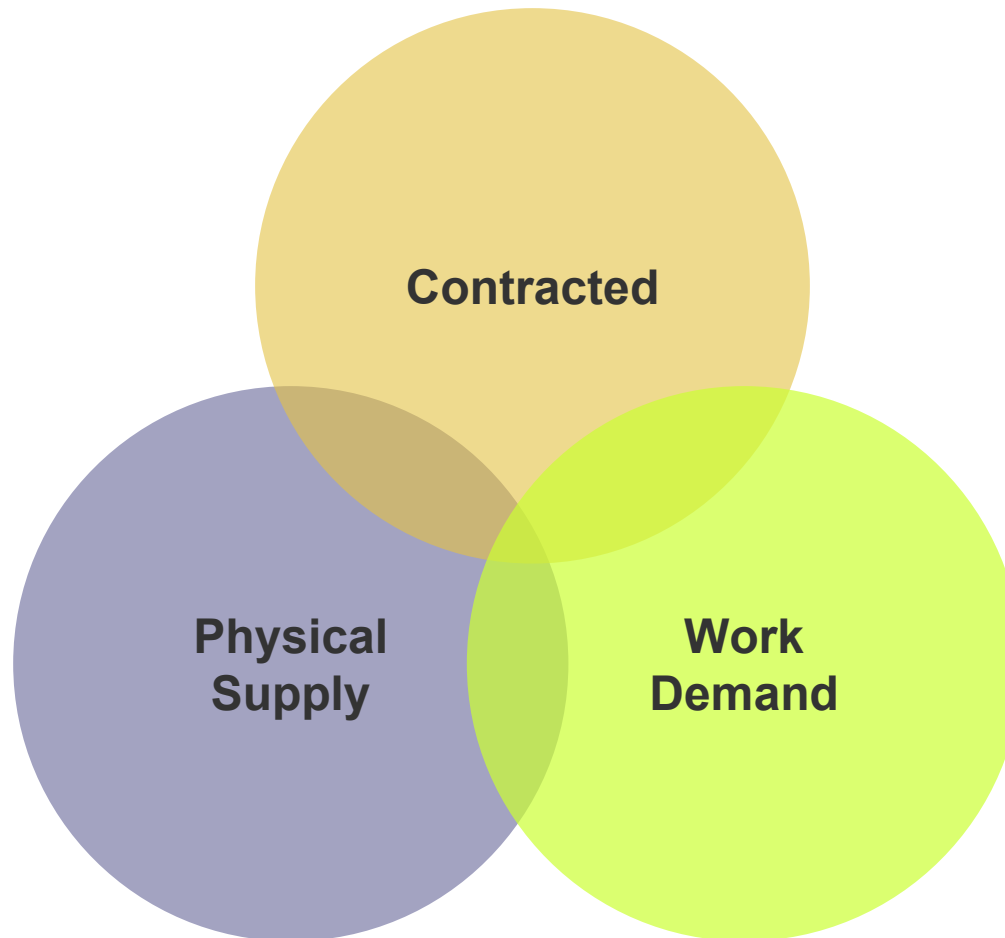


Function > Task > Job > Occupation





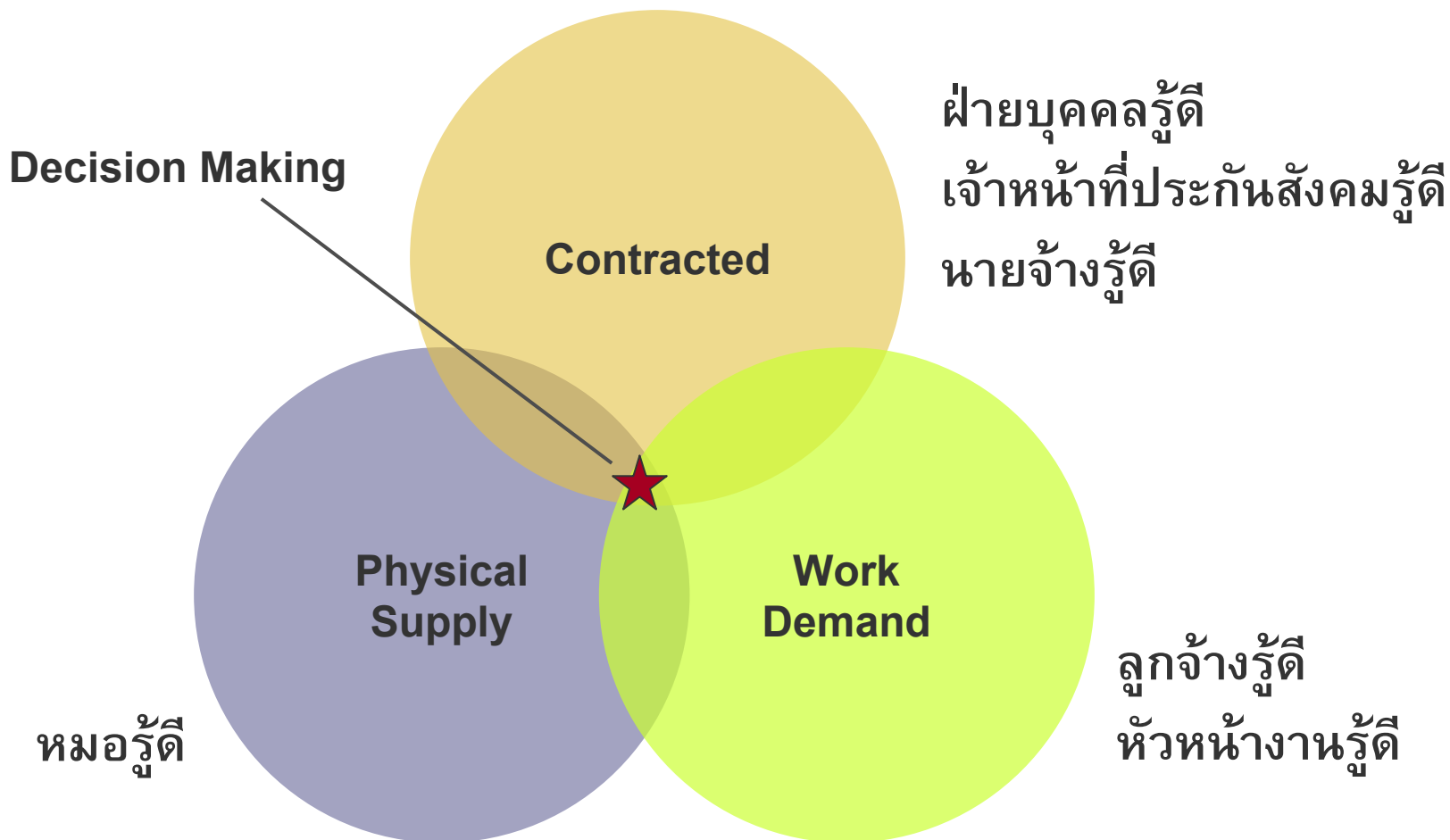
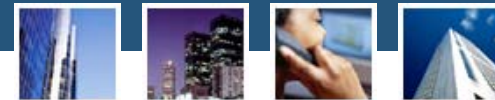
RTW Assessment Paradigm



Adapted from: A physician's guide to return to work. AMA Press 2005;117.

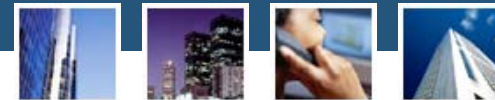


หมอไม่ได้อยู่ทั้งหมด...

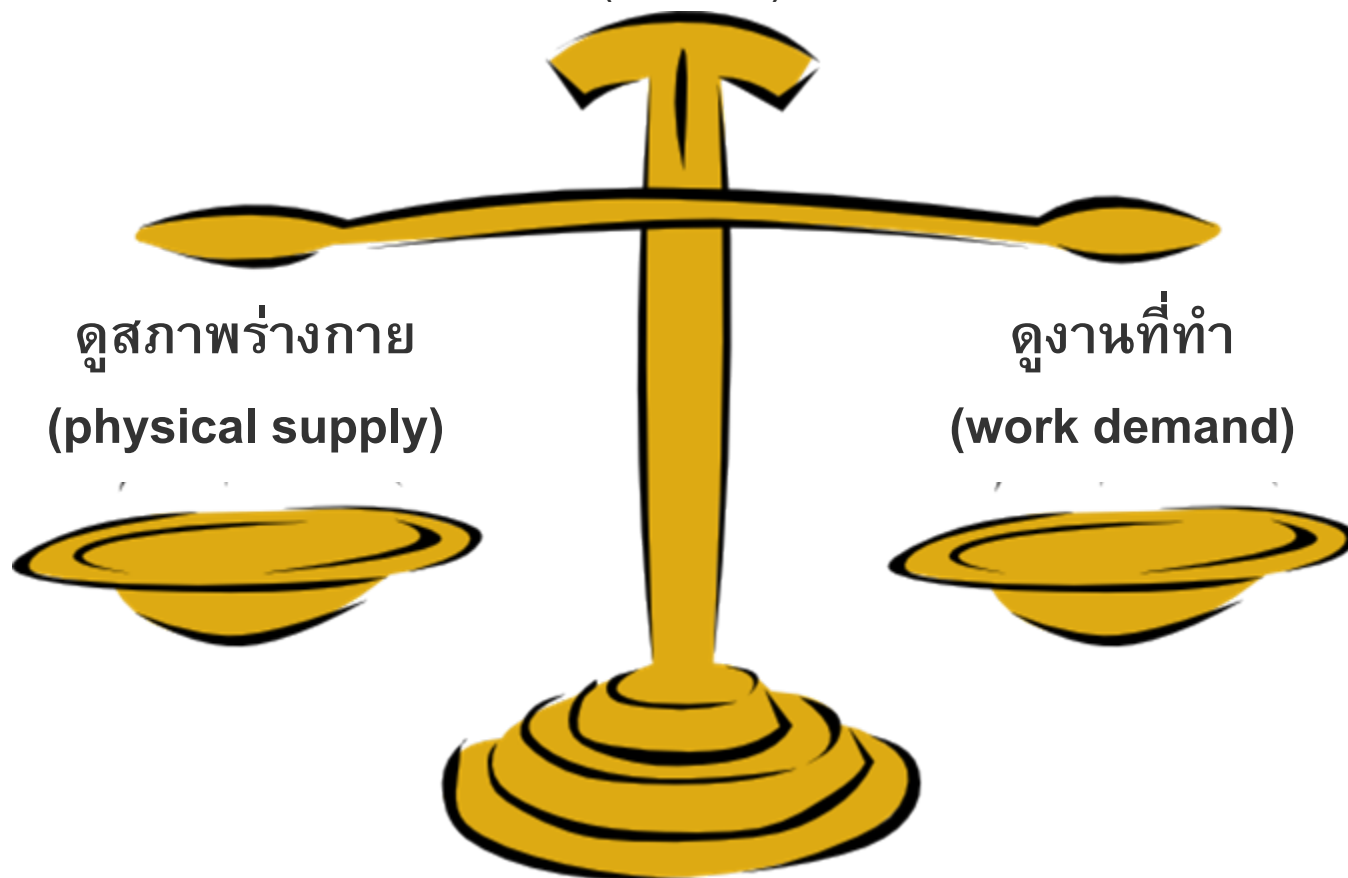




อีกรูมมองหนึ่ง...สองข้างเทียบกัน



กฎหมาย ระเบียบบริษัท สิทธิผู้ป่วย
(contracted)





คำศัพท์ (1) – ความเสี่ยง ความสามารถ ความทน



Risk (ความเสี่ยง)

- คือโอกาสที่เมื่อให้ผู้ป่วยทำงานที่ระบุแล้วจะเกิดอันตราย ไม่ว่าจะอันตรายต่อตนเองหรือต่อผู้อื่นก็ตาม

Capacity (ความสามารถ)

- คือความสามารถของร่างกายที่จะทำงานที่ระบุทำได้ ถ้าทำได้เรียกว่ามี ability ถ้าทำไม่ได้เรียกว่ามี disability

Tolerance (ความทน)

- คือความพร้อมของจิตใจในการทำงาน บางครั้งร่างกายทำได้ แต่ใจไม่พร้อม ก็ทำงานไม่ได้



คำศัพท์ (2) - ทำได้หรือทำไม่ได้



Work Restriction ผู้ป่วยทำได้แต่หมอมองไม่ยากให้ทำ

Work Limitation ผู้ป่วยทำไม่ได้ เพราะร่างกายทำไม่ไหว



ตัวอย่าง (1) – Risk, Capacity, Tolerance



1. นาย ก ทำงานเป็นคนขับรถเมล์ เส้นเลือดในสมองตีบ มือข้างซ้ายอ่อนแรง จะกลับมาทำงาน
2. นาง ข เป็นพนักงานคุมเครื่องจักรในโรงงาน ทำหน้าที่กดปุ่มแผงควบคุมเครื่อง และดึงชิ้นงานออกมา เกิดอุบัติเหตุโดนเครื่องจักรตัดแขนขาด 2 ข้าง



ตัวอย่าง (2) – Risk, Capacity, Tolerance



3. นาย ค ทำงานขับเครนยกตู้บรรทุกสินค้าที่ทำเรือ ป่วยเป็นโรคเส้นเลือดหัวใจตีบ ไชมันไนเลือดสูง ความดันสูง พึ่งออกจากโรงพยาบาลจะกลับมาทำงาน
4. นาง ง ทำงานเป็นช่างเจียรระไนเพชร ป่วยเป็นโรคเส้นเลือดสมองตีบที่สมองส่วน cerebellum



ตัวอย่าง (3) – Risk, Capacity, Tolerance



5. นาย จ เป็นต่อกระจกสูงที่ตาศ้าย ทำงานตรวจสอบชิ้นส่วนแผงวงจรในโรงงานทำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แห่งหนึ่ง
6. นาง ฉ ทำงานคุมเครื่องตัดแผ่นเหล็ก ทะเลาะกับหัวหน้างานแล้วเจ็บเส้นเอ็นไหล่ขวา หยุดงานไป 7 วัน แพทย์รักษาแล้วไม่หาย ยังทำงานไม่ไหว



❖ คำถาม

- เราจำเป็นต้องทำ RTW management ในผู้ป่วยทุกรายหรือไม่?

❖ คำตอบ

- **ไม่จำเป็น**
- เราสามารถพิจารณาว่าจะต้องทำ RTW management ในผู้ป่วยรายใดบ้างโดยใช้คำถามคัดกรองง่าย ๆ เพียงไม่กี่ข้อ ดังนี้



RTW Screening Test



❖ RTW Screening Questions

- อาการป่วยที่คุณเป็นอยู่ขณะนี้ ไม่ทราบว่าจะมีผลกับงานของคุณหรือเปล่าครับ?
- ถ้ามีผลกับงาน คุณพอจะมีทางปรับปรุงแก้ไข เมื่อกลับไปทำงานได้ไหมครับ?
- เจ้านายของคุณ หรือเพื่อนร่วมงาน พอจะสามารถช่วยเหลือให้คุณสามารถกลับไปทำงานได้อย่างสะดวกไหมครับ?

❖ The Obstacle Question

❖ The Grocery Store Test

❖ The Molehill Sign



❖ RTW Screening Questions

- อาการป่วยที่คุณเป็นอยู่ขณะนี้ ไม่ทราบว่าจะมีผลกับงานของคุณหรือเปล่าครับ?
- ถ้ามีผลกับงาน คุณพอจะมีทางปรับปรุงแก้ไข เมื่อกลับไปทำงานได้ไหมครับ?
- เจ้านายของคุณ หรือเพื่อนร่วมงาน พอจะสามารถช่วยเหลือให้คุณสามารถกลับไปทำงานได้อย่างสะดวกไหมครับ?

❖ The Obstacle Question

❖ The Grocery Store Test

❖ The Molehill Sign



ถ้าแพทย์ประเมินตามหลักวิชาการ แล้วเห็นว่า น่าจะกลับไปทำงานไหว แต่ผู้ป่วยบอกว่ายังกลับไปทำงานไม่ไหว ให้พิจารณาเพิ่มอีก 3 กรณี ดังนี้



❖ RTW Screening Questions

- อาการป่วยที่คุณเป็นอยู่ขณะนี้ ไม่ทราบว่าจะมีผลกับงานของคุณหรือเปล่าครับ?
- ถ้ามีผลกับงาน คุณพอจะมีทางปรับปรุงแก้ไข เมื่อกลับไปทำงานได้ไหมครับ?
- เจ้านายของคุณ หรือเพื่อนร่วมงาน พอจะสามารถช่วยเหลือให้คุณสามารถกลับไปทำงานได้อย่างสะดวกไหมครับ?

❖ **The Obstacle Question** - เช็คเหตุผลทางธุรการ

❖ **The Grocery Store Test** - เช็คความอยากกลับไปทำงาน

❖ **The Molehill Sign** - เช็คปัญหาทางจิต



RTW Screening Test



❖ RTW Screening Questions

- อาการป่วยที่คุณเป็นอยู่ขณะนี้ ไม่ทราบว่าจะมีผลกับงานของคุณหรือเปล่าครับ?
- ถ้ามีผลกับงาน คุณพอจะมีทางปรับปรุงแก้ไข เมื่อกลับไปทำงานได้ไหมครับ?
- เจ้านายของคุณ หรือเพื่อนร่วมงาน พอจะสามารถช่วยเหลือให้คุณสามารถกลับไปทำงานได้อย่างสะดวกไหมครับ?

Easy to manage



Difficult to manage

❖ The Obstacle Question

❖ The Grocery Store Test

❖ The Molehill Sign



❖ คำถาม

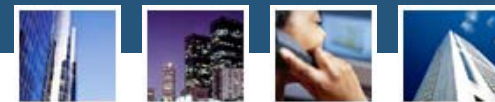
- ใครควรจะเป็นผู้ถามคำถามคัดกรอง ใครจะเป็นผู้ประเมิน
จำเป็นต้องให้ Occupational Physician มา Manage ทุกรายหรือไม่

❖ คำตอบ

- แพทย์เจ้าของไข้ควรจะเป็นผู้ประเมินในเบื้องต้น เนื่องจากคำถามเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งในการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวมอยู่แล้ว เมื่อพบผู้ป่วยรายใดมีปัญหาซับซ้อนจึงส่งปรึกษา Occupational Physician



Americans with Disability Act (ADA)



คือกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศสหรัฐอเมริกา ออกเมื่อปี ค.ศ. 1990 มีจุดมุ่งหมายเพื่อลดการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมในกลุ่ม ผู้สูญเสียสมรรถภาพ (disability) กฎหมายระบุนำห้ามการเลือกปฏิบัติ หรือการแบ่งแยก (discrimination) ระหว่างคนทั่วไปกับคนที่มีภาวะ disability รวมถึงในเรื่องการจ้างงานด้วย

ผลจากการออกกฎหมายข้อนี้ ทำให้นายจ้างไม่สามารถให้ลูกจ้างออกจากงานด้วยเหตุผลที่ลูกจ้างมี disability ได้ และต้องทำการปรับปรุง สถานที่ทำงาน (appropriate accommodation) ให้แก่ลูกจ้าง จะเลิกจ้าง ได้ก็ต่อเมื่อพิสูจน์ได้ว่าสุจริตวิสัย (undue hardship) จริง ๆ



คำศัพท์ (3) – Disability



Disability is a physical or mental impairment that substantially limits one or more major life activities...



คำศัพท์ (4) – ADA definition



Undue Hardship คือกรณีที่การปรับสภาพที่ทำงาน เพื่อให้
เหมาะกับลูกจ้างที่เจ็บป่วยจะกลับมาทำงานได้นั้นเป็นเรื่อง
สุดวิสัย ถ้าจะปรับให้เหมาะได้นายจ้างต้องลงทุน ปรับปรุง
เปลี่ยนแปลง เสียค่าใช้จ่ายอย่างมากจนดูไม่สมเหตุผล

Direct threat to oneself เสี่ยงต่อตนเอง อย่างมาก

Direct threat to others เสี่ยงต่อผู้อื่น



ADA – Social Impact (1)



- ❖ ADA มีประโยชน์อย่างยิ่งในการคุ้มครองสิทธิผู้พิการในประเทศอเมริกา ทำให้ลดช่องว่าง ลดการเอาเปรียบในสังคม
- ❖ แต่เมื่อใช้ ADA หลายปีเข้า ก็พบว่า ADA ทำให้เกิดปัญหาบางอย่างขึ้น นั่นคือ (1) การ define ว่าใครมี disability ทำได้ไม่ชัดเจน ในผู้ป่วยบางกลุ่ม เช่น Multiple Chemical Sensitivity หรือ Chronic Pain Syndrome อ้างตัวว่าเป็นผู้ disability และยากแก่การตรวจสอบ (2) สถิติ long-term disability สูงขึ้น และอัตราการกลับเข้าทำงานลดลง (3) ปัญหาการทำ accommodation เท่าไรจึงจะเหมาะสม (4) ปัญหาการฟ้องร้องนายจ้าง



ADA – Social Impact (2)



- ❖ นอกจากกฎหมายสำหรับผู้พิการแล้ว กฎหมายทางด้านสิทธิมนุษยชน ในประเทศต่าง ๆ ยังมีกฎหมายที่ป้องกันการแบ่งแยก สีผิว อายุ เพศ การตั้งครรรภ์ เชื้อชาติ การเบี่ยงเบนทางเพศ นักโทษ อีกด้วย (แต่กรณีเหล่านี้ เมื่อเกิดปัญหาขึ้น มักจะแยกแยะได้ชัดว่ามีการแบ่งแยกจริงหรือไม่เสมอ)
- ❖ กฎหมายที่มีลักษณะใกล้เคียงกับ ADA ของแคนาดาก็มีเช่นกันคือ **Canadian Human Right Act (CHRA)** ซึ่งส่งผลต่อสังคมคล้ายกับ ADA



❖ กฎกระทรวงแรงงาน กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบสุขภาพ ของลูกจ้างและส่งผลการตรวจแก่พนักงานตรวจแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๗

- **หมวด ๑ ข้อ ๔ ...** ในกรณีที่ลูกจ้างหยุดงานสามวันทำงานติดต่อกันเนื่องจาก
ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยไม่ว่ากรณีใด ๆ นายจ้างอาจขอความเห็นจาก
แพทย์ผู้ทำการรักษา หรือแพทย์ประจำสถานประกอบกิจการ หรือจัดให้มี
การตรวจสอบสุขภาพของลูกจ้างก่อนให้ลูกจ้างกลับเข้ามาทำงานอีกก็ได้



❖ พรบ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ (ฉบับแก้ไขครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๑)

- **อำนาจในการเลิกจ้างอยู่ที่นายจ้าง***
- **นายจ้างสามารถเลิกจ้างได้ แม้ลูกจ้างไม่มีความผิด แต่ต้องจ่ายค่าชดเชย (มาตรา ๑๑๘)**
- **ถ้าลูกจ้างมีความผิด นายจ้างไม่ต้องจ่ายค่าชดเชย (มาตรา ๑๑๙)**

มาตรา ๑๑๘ ...การเลิกจ้างตามมาตรา นี้ หมายความว่า การกระทำใดที่นายจ้างไม่ให้ลูกจ้างทำงานต่อไปและไม่จ่ายค่าจ้างให้ ไม่ว่าจะเป็เพราะเหตุสิ้นสุดสัญญาจ้างหรือเหตุอื่นใด และหมายความรวมถึงกรณีที่ลูกจ้างไม่ได้ทำงานและไม่ได้รับค่าจ้างเพราะเหตุที่นายจ้างไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไป**

*รศ.สุดาศิริ วิศววงศ์. คำอธิบายเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองแรงงาน. สำนักพิมพ์นิติบรรณการ 2548;394.

** ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕/ตอน ๓๙ก. พรบ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ (ฉบับแก้ไขครั้งที่ ๓).



กฎหมายไทย - กฎหมายอื่นที่ควรรู้



- ❖ พรบ.เงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗
- ❖ กฎกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๔๑)
งานในกิจการปิโตรเลียม งานวิชาชีพและงานบริการ
- ❖ กฎกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๔๑)
แรงงานในงานบรรทุกหรือขนถ่ายสินค้าเรือเดินทะเล
- ❖ กฎกระทรวงแรงงาน กำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการ
ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
ในที่อับอากาศ พ.ศ. ๒๕๔๗
- ❖ กฎกระทรวงแรงงาน กำหนดอัตราน้ำหนักรที่นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานได้
พ.ศ. ๒๕๔๗



ปัจจัยที่ทำให้ผู้ป่วยไม่ยากกลับไปทำงาน



	USA	Thailand
Secondary Gain	++	++
Somatisation	+++	+
Wage Replacement	+++++	+
Medical-Legal Issues	++++	++

จากตารางจะเห็นได้ว่า สาเหตุที่ประเทศ USA มีปัญหาเรื่องคนไม่ยากกลับไปทำงานมาก เนื่องจากสาเหตุคือ (1) เงินชดเชยมากพอที่จะอยู่ได้ (2) ความเครียดในสังคมมีมาก (3) การฟ้องร้องกันมีมาก และ (4) กฎหมาย Disability Act เอื้อให้เกิดการฟ้องร้องกันมากขึ้น



ความสำคัญของการกลับเข้าทำงาน



“...สิ่งสำคัญที่ผมเชื่อมั่นอย่างยิ่งคือหัวใจของนโยบายด้านสังคม เราต้องวางมาตรการกำหนดให้คนที่รับเงินสวัสดิการจากรัฐต้องหางานทำให้ได้ เหตุผลไม่ใช่เพียงเพราะเมื่อคนมีงานทำจะมีรายได้มากขึ้น แต่เพราะสาระสำคัญที่สุดของการมีงานทำ คือการดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมาย...”



ประธานาธิบดี บารัค โอบามา

Samitivej... *We Care*

Thank You !



Samitivej Sriracha Occupational Medicine